

BESANI
www.besani.rs
Bulevar despota Stefana 68b
Beograd

DIREKTOR
Goran Stojičić

LEKTOR I KOREKTOR
Besani

KORICE
Besani

PRELOM
Besani

ŠTAMPA
Junior, Beograd

Tiraž: 100 primeraka

Beograd, 2026.

STRANICE KOJE DIŠU

Sandra Stojanović

PROLOG

Postoje trenuci koji ne mare za vreme.

Ostanu u nama, kao stranice koje dišu između dva daha.

Ne mogu da ih izbacim iz sećanja, ali više ni ne pokušavam. U njima sam ja – ona koja sam bila, i ona koja tek postajem.

Te večeri, svetlo lampe padalo je po svesci raširenoj na stolu. Napolju je kiša šaptala po prozoru, a miris papira i mastila ispunjavao je sobu. Sva tišina sveta stala je u taj trenutak, kao da me čeka da progovorim.

Ponekad mi se čini da se život ne menja iz velikih događaja, već iz tišine koja dođe posle njih. Iz jednog pogleda, jedne rečenice, jednog „ostani“ koje je izgovoreno prekasno.

Sve što sam izgubila i sve što sam pronašla stalo je u te tihe prostore između reči.

Zato pišem. Da ih oživim, da ih razumem.

Da udahnem dah onome što je nekad bilo, i da pustim da me ponovo pronađe ono što jesam.

Jer, možda upravo u tom disanju prošlosti, u tom nevidljivom ritmu između bola i nade, počinje svaka nova priča. Moja – i njegova.

Postoje ćutanja koja se nauče rano.

Neka deca nauče da viču, ja sam naučila da slušam.

Da slušam kako sat kuca u dnevnoj sobi, kako vetar šušti kroz stare roletne, kako majka uzdahne kad misli da niko ne čuje.

U tom svetu poluglasova naučila sam da tražim smisao između redova.

Tako je počela moja tišina – ne kao praznina, već kao prostor u kojem sam disala.

Moje detinjstvo mirisalo je na vanilu i olovke.

Otac je uvek čitao novine naglas, majka pevala dok kuva, a ja sam sedela za stolom i crtala slova.

Papir mi je bio prijatelj, mesto gde mogu da budem ono što još ne umem da kažem.

Još tada sam osećala: neke priče moraju da se napišu da bi postale stvarne.

Sećam se toplih letnjih večeri, kada bi komarci zujali oko lampe na terasi, a majka zalivala cveće u glinenim saksijama.

Miris pelargonija me i danas vraća tamo.

U pozadini se čuo radio koji je svirao stare pesme, a otac bi, u svom prepoznatljivom tonu, komentarisao vesti.

Sestra i ja smo sedele na betonskim stepenicama.

Ona, uvek glasnija, radoznalija, nemirna.

Ja – mirna, posmatrač.

Bila je mlađa tri godine, ali uvek korak ispred mene.

Znala je da uđe u sobu i upali svetlo, a ja sam uvek sedela u polumraku.

Kad bismo se igrale, ona bi bila princeza, ja pisac koji beleži kraj bajke.

Iako različite, bile smo nerazdvojne – kao dan i sumrak.

Ona bi me branila kad me neko zadirkuje, ja bih joj čuvala tajne koje je poveravala samo meni.

Nekad bih je gledala dok spava, s rukom pod obrazom, i pitala se da li ću i ja nekad spavati tako mirno.

Bilo je dana kad smo se svađale, sitno i detinjasto – zbog haljina, redosleda pod tušem, pažnje roditelja.

Ali iza svake rečenice, čak i one ljutite, postojala je ljubav.

Zbog nje sam naučila da praštam brzo i da se vraćam još brže.

Zbog nje sam naučila da ćutim i slušam.

Jer nekad se ljubav ne dokazuje rečima, nego strpljenjem.

Pamtim jedan jesenji dan.

Bila sam tužna jer me drugarica iz škole nije pozvala da sedim s njom.

Sedela sam na klupi iza kuće i gledala kako lišće pleše po dvorištu.

Sestra je prišla, tiho, noseći moju omiljenu čokoladicu.

„Ne ljuti se“, rekla je. „Ja sam tvoj par.“

Tada sam je zagrlila i pomislila – možda ljubav i nije ništa drugo nego biti nečiji „par“, čak i u tišini.

Majka je uvek govorila da smo kao dve strane iste priče.

Ja ta mirnija, ona glasnija, ali nijedna potpuna bez one druge.

I možda je bila u pravu.

Kad sam odlazila iz porodične kuće prvi put, sestra je stajala na pragu i plakala.

Rekla sam joj: „Zvaću te svaki dan.“

Nisam zvala svaki dan, ali sam mislila na nju svakog dana.

To su one tišine koje samo sestre razumeju.

Nije to bio moj prvi odlazak. Ovo je potpuno drugačije, prvi put sam odlazila u drugi grad zbog fakulteta.

Sećam se tog jutra – kofer kraj vrata, majka koja ćuti i pokušava da se ne rasplače, otac koji se krije iza šoljice kafe kao da u njoj može pronaći odgovore.

Sve je mirisalo na rastanak. Na tiho „pazi na sebe“ koje se ne izgovara naglas.

U tom trenutku nisam znala da je to prvi korak u svet koji ne prašta naivnost. Bila sam mlada, puna planova, ubedena da me čeka život koji ću sama oblikovati.

Beograd mi je tada delovao kao obećanje – grad koji diše, šumi, nudi.

A ja sam, s torbom preko ramena, mislila da sam spremna da ga osvojim.

Fakultet mi je doneo godine koje su istovremeno bile i najlepše i najteže.

Bilo je dana kad mi se činilo da se ceo svet okrenuo brže nego što mogu da ga pratim. Sve je bilo novo – grad, ljudi, ritam koji me gušio. U početku sam verovala da će Beograd brzo postati moj, ali često sam se budila s osećajem praznine, kao da nešto u meni ne pripada nigde.

Prvog vikenda vratila sam se kući. Voz je kasnio, kiša je padala sitno, uporno, i kroz prozor sam gledala pejzaže koji su se smenjivali – polja, stanice, maglu. Sve što je do tada bilo poznato delovalo mi je kao nešto iz sna.

Majka me je čekala na peronu, s onim istim osmehom koji nikad ne menja lice, bez obzira na godine. Kad me je zagrlila, osetila sam da se sav umor poslednjih nedelja razlio u tom dodiru.

„Smršala si“, rekla je, ali blagim tonom, kao da se boji da me ne rasplače.

„Samo sam umorna“, odgovorila sam.

U njenom pogledu bilo je razumevanja koje ne traži objašnjenje.

Uveče, dok je spremala čaj od nane, sela sam za sto u kuhinji – sve je bilo isto: zavesa sa sitnim cvetovima, zvuk sata na zidu, miris doma. A ja sam se osećala kao gost u sopstvenom životu.

„Nije lako, znam“, rekla je, sipajući šećer u šolju. „Svet te ne čeka raširenih ruku. Moraš sama da pronadeš svoje mesto.“

„A ako ga ne nađem?“, pitala sam.

„Naći će ono tebe“, nasmešila se tiho. „Samo budi strpljiva i ne zaboravi ko si.“

Te večeri dugo nisam mogla da zaspim. Ležala sam u svojoj staroj sobi, gledala senke po zidu i osećala kako mi se u grudima vraća onaj mir koji sam izgubila negde između tramvaja i predavanja. Shvatila sam tada da dom nije samo mesto iz kog odlaziš nego ono u što se uvek možeš vratiti, makar u mislima.

Tih godina zime sam provodila u biblioteci, s rukama promrzlim od držanja knjiga, a leta u studentskom domu gde je sve mirisalo na detinjstvo koje se predugo zadržalo.

Učila sam, radila, volela kratko i naivno, i mislila da sve ima smisla ako veruješ dovoljno jako.

Julija je bila sa mnom i tada – delile smo istu sobu, isto siromaštvo i iste snove o životu koji će tek početi.

Ali onda su godine počele da prolaze.

Diploma je došla tiše nego što sam očekivala, kao da se i ona umorila od čekanja.

Svet odraslih nije izgledao kao sloboda, već kao obaveza.

Prvi posao, prva plata, prvi računi. Sve je imalo svoju cenu.

I ja sam, polako, neprimetno, počela da zaboravljam onu devojkicu s koferom pored vrata – onu koja je verovala da se svet može prepisati kao pesma.

Svet odraslih me je dočekaao bez pozdrava.

U njemu nije bilo mesta za snove, samo za rokove

Drugi put odlazak od kuće nije bio težak zbog udaljenosti već zbog tišine koja je ostala iza mene.

Kuća u kojoj sam odrasla odjednom je postala uspomena sa zvukom koraka koje više ne čujem.

Soba u kojoj sam sanjala postala je prostor bez daha, kao stranica koja je iznenada okrenuta.

Prvi stan u kojem sam živela bio je mali, ali meni se činio ogroman.

Imao je jedan prozor koji je gledao na krošnje drveća, kauč za sedenje koji je škripao pod težinom misli, jednu toplu lampu čije je svetlo svake večeri bojilo zidove u zlatno, i sto od svetlog drveta na kojem sam držala svoje knjige i šolju kafe.

Kupatilo je bilo usko, kuhinja jedva dovoljna za jednu osobu, ali police u dnevnoj sobi bile su moje malo svetilište – redovi knjiga u boji jutra i sna.

Zimi, dok su napolju pahulje tiho padale, uvijala bih se u meko ćebe, slušala šum vetra koji dodiruje prozorsko okno i grejala ruke na šolji toplog čaja.

Miris cimeta, sveća na prozoru i senke koje su igrale po zidovima stvarali su svet u kojem sam konačno disala.

Taj mali stan bio je moj topli kutak u hladnom svetu, mesto gde su boje živele, gde su jutra bila mirna, a večeri dugačke i blage.

Kad sam prvi put spustila šolju kafe na sto, osetila sam – ovo je moj početak.

Tu sam ispisivala svoje priče, prve misli koje su mirisale na snove.

U njemu sam plakala iskreno i volela tiho.

U njemu sam dobila prvo zaposlenje i naučila šta znači odgovornost, ali i koliko može da znači jedno mirno veče sa samom sobom.

Najviše sam volela trenutke kad bih sedela na podu, među razbacanim sveskama i knjigama.

Činilo mi se da reči tada lakše teku, kao da dolaze iz onog toplog svetla što se lomi po parketu.

Tada sam znala da, bez obzira na sve što dolazi, imam gde da se vratim – u svoj mir, u prostor koji diše mojim dahom.

Majka je redovno slala poruke:

„Jesi jela?“

„Je l' ti toplo?“

„Treba li ti nešto?“

Otac je zvaao ređe, ali kad bi se javio, govorio je kratko: „Samo da ti čujem glas.“

Sestra je, kao po dogovoru, slala fotografije – svojih školskih radova, novih haljina, kolača koje je pokušavala da napravi.

Na svakoj slici smejala se kao da mi govori: „Dobro sam, ne brini.“

A ja sam, svako veče pre spavanja, gledala te slike i mislila – koliko god da odemo daleko, dom u nama uvek diše.

Bilo je večeri kada bih u tom malom stanu, s toplim čajem i svetlom lampe, osećala i tugu i slobodu.

Tugu – jer više niko nije gasio svetlo iza mene.

Slobodu – jer sam napokon mogla da biram svoje tišine.

Tada sam počela da pišem ozbiljnije.

Rečenice su dolazile kao talasi – nežne, ali istrajne.

I svaka je nosila po deo mene koji sam tek učila da volim.

Počela sam da verujem da čovek zapravo nikada ne napušta kuću, samo je nosi sa sobom, u mislima, u gestovima, u načinu na koji diše.

I da možda sve priče počinju istim prizorom: nekim rastankom koji te nauči kako da voliš.

Kroz godine sam naučila da nosim mir kao odbranu.

Da ne dižem glas kada nešto boli, da pišem umesto da vičem.

U svakoj rečenici tražila sam utehu, u svakoj tački mir.

Možda zato danas, kada pogledam svoj život, znam – sve što sam postala, izraslo je iz te ćutnje.

Pre nego što sam ga srela, verovala sam da ću zauvek ostati na toj granici između mašte i stvarnosti.

Da će sve moje ljubavi ostati na papiru.

Ali sada znam – ponekad se ono što pišemo, nečujno, tiho i neprimetno, već počinje da se događa.

I kad se desi, znaš odmah – stranice su počele da dišu.